

Kovalenko (Shevchuk) Diana. Rizoma-maze as in the Y. Vynnychuk Novel «Malva Landa». The article has interpretation of the image of Lviv's trash as heterotopia or «other place» in the Y. Vynnychuk's novel «Malva Landa»; it is found, that defining features of heterotopia, which were included in the image of trash, is the ability to contain a plurality of spaces, while being in another space and accumulation of time; it is determined, that the timespace of text is defined by combination of two time and spatial planes: external (real) and internal (unreal). Real space is clearly defined geographically, but fantastic one is deployed on the territory of Lviv Trash, which appears in the novel as a kind of microcosm, a world apart with its own laws of existence. Time in the novel condenses, slows down and, intertwining with the space in a single continuum, is built on the laws of postmodern text, acquiring the form of rizoma-maze with endlessly divided space of meanings. Text timespace is constructed as a model of irreversible existential transformations, related to the passage of the way of life through the difficulties and the illusions of this world to the center and enlightenment.

Key words: heterotopia, time, space, rizoma-maze, surreal space.

Стаття надійшла до редколегії
28.09.2015 р.

УДК 821.161.2.09 (092)

Юлія Коруняк

Етюди про Шевченка – апогей літературно-критичної шевченкіани Михайлини Коцюбинської

У статті проаналізовано основні положення монографії видатного літературного критика, літературознавця М. Коцюбинської «Етюди про поезику Шевченка», визначено її місце в контексті літературно-критичної спадщини вченої. Простежено своєрідність науково-критичної рецепції феномену Шевченкового поетичного слова М. Коцюбинською.

Ключові слова: Т. Шевченко, літературно-критична рецепція, наукова інтерпретація, фольклор, народна пісня.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із найпомітніших та найгрунтовніших аспектів літературно-критичної спадщини М. Коцюбинської є її шевченкознавство, яке справедливо можна вважати мейнстримом діяльності науковця. Шевченкіана М. Коцюбинської – це цілий материк творчого доробку авторки, що став яскравою сторінкою історії української літературної критики та засвідчений низкою ґрунтовних шевченкознавчих досліджень ученої (дисертаційна праця «Поетика Шевченка і український романтизм», понад 20 літературно-критичних статей і розвідок, розділ у першому томі «Моїх обривів» – «З раннього доробку. Шевченко. Поетична мова», численні фрагментарні вкраплення про поета в наукових студіях з іншою проблематикою).

Підсумком багаторічної копійної праці дослідниці в галузі шевченкознавства після довгих років заборони друкуватися стало видання монографії «Етюди про поезику Шевченка». Книга блискучої літературної критики вийшла друком у 1990 році й одразу стала визначною подією на наукових видноколах літературного процесу.

Вільне від ідеологічних заборон дослідження творчої спадщини Т. Шевченка є дуже цінним сегментом шевченкознавства М. Коцюбинської. Створені з розпадом Радянського Союзу в роки «перебудови» «Етюди» – це плідна спроба досягнути у творчій діяльності поета те, що раніше або замовчувалося, або висвітлювалося вкрай однобоко. Досить суттєвим із цього погляду є так зване доопрацювання та внесення дослідницею корективів у свої «давні» літературно-критичні міркування з означеної теми: «Знімала або пом'якшувала неминучу кон'юнктуру», тобто посилення, цитати або зроблені на «вимогу дня наголоси», яких виявилось, на щастя, не так багато, вилучалися [6, с. 59]. Якщо в ранніх шевченкознавчих студіях у дослідниці переважало твердження, що Т. Шевченко тільки «використовує» фольклор, то пізніше в наукових розвідках М. Коцюбинська сміливо доводить: поезія великого Кобзаря бере свої витоки саме з народної пісні. Тож можемо говорити про «Етюди» як певне переосмислення спадщини Т. Шевченка на ґрунті національному.

У книзі вчена значно розширює горизонти наукового дослідження доробку великого поета й ґрунтовно аналізує феномен Шевченкового поетичного слова: образні взаємини між його поезією та народною піснею; інтонаційний образ поета; повторюваність образів, характерну для системи його художнього мислення.

Пропонуємо дослідити літературно-критичний нарис М. Коцюбинської та з'ясувати основні доміанти художнього світу Т. Шевченка крізь призму її наукової рецепції.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Розглянемо наукові судження та висновки вченої відповідно до виокремлених розділів монографії.

В основу першої частини «Дещо про естетику поета» покладено ґрунтовні теоретичні роздуми науковця над естетичною натурою Т. Шевченка. Дослідниця поглиблено студіює специфіку естетичної позиції та художнього мислення Т. Шевченка, що, за переконливим твердженням М. Коцюбинської, значною мірою визначили своєрідність поезики Кобзаря – поезики на диво цілісної, органічної та дуже індивідуальної [5, с. 65].

М. Коцюбинська наголошує на тому, що Т. Шевченко – дуже особливий естетичний тип людини-митця. Своєрідність ця, на думку дослідниці, виявилася передусім у виробленні поетом своєї оригінальної естетичної концепції художньої творчості. Визначальними у формуванні Шевченкової системи естетичних поглядів М. Коцюбинська вважає такі аспекти:

1. Широта доступної поету мистецької стихії: поезія, малярство, почасти й музика. Саме цим, як слушно зазначає авторка, пояснюється особлива органічність естетичного освоєння дійсності та надзвичайна естетична сприйнятливість письменника.

2. Єдність творчості й біографії. «Перед нами класична єдність творчості й життя, ідейних прагнень і моральних принципів, єдність “внутрішньої” і “зовнішньої” людини», – зауважує М. Коцюбинська [6, с. 56]. Тому й зрозуміти Т. Шевченка, не враховуючи дивовижної єдності його особи, що зумовлена пристрасно гуманістичною естетикою поета, на переконання вченої, неможливо. Постійна присутність авторського «я» в поезії Т. Шевченка зумовлена непохитним відчуттям громадянського як особистого, загостреним переживанням народних кривд як власних. Позначена виразною печаттю його індивідуальності така поезія набуває неповторного, специфічно шевченківського сенсу й звучання.

3. Народний естетичний світогляд. На відміну від попередників – поетів-романтиків, – Т. Шевченко не стилізував свої твори під фольклор: він або трансформував його, або лише спирався на вироблені в ньому естетичні цінності. Його самобутня творчість органічно зливалася з фольклором як формою національного самовираження. Для нього, зазначає М. Коцюбинська, «це була поетична стихія, в яку він був занурений з ранніх літ і в якій залишився жити назавжди» [6, с. 61].

Дослідниця вдається до розгорнутого теоретичного осмислення естетичних доміант, властивих Шевченковому поетичному тексту, з-поміж яких акцентує на таких:

- сон як концептуальний образ творчості;
- ідеал краси як магістральна ідея художнього світу митця;
- концепт простоти в поезії Т. Шевченка.

Естетично найпотужнішою доміантою у творчості Кобзаря М. Коцюбинська вважає «сон», який, як зауважує вчена, функціонує як концептуальний образ і несе в собі ідею світоглядного характеру. Сон – це не лише уява, мана, несправжнє життя, проміжок між життям і смертю, балансування між цими категоріями, а й ключовий образ, який формує численні види контрастів: сон – життя, сон – смерть, сон – любов тощо.

На відміну від своїх попередників, дослідниця багато уваги приділяє постійній роботі підсвідомості поета, його глибинному психологізмові, що живив його фантазію, активізував художню уяву. Такий підхід дає змогу по-новому прочитати Кобзареві твори, відкрити ще один аспект його таланту – дар ясновидця, який, на думку вченої, є неодмінною якістю мистецької натури, ознакою творчої геніальності. Адже «майже в кожному ліричному циклі чи то окремому вірші поет виразно малював картини не тільки тогочасної дійсності, а й майбутнього» [5, с. 74].

Важливою характеристикою естетичної доктрини Т. Шевченка, на думку М. Коцюбинської, є також поетова концепція ідеалу прекрасного, що потрактовується вченою як магістральний концепт художнього світу поета. Для естетичних поглядів Т. Шевченка характерне розуміння краси як реальної внутрішньої сутності, що притаманна природі, людині та людським відносинам. Звідси наголос дослідниці на тому, що прекрасне для Т. Шевченка – це життя. Ідеал прекрасного М. Ко-

цюбинська осмислила не тільки як естетичне явище, що виявляється в природі, мистецтві, але і як літературний феномен із властивою його антропоцентричністю, утілений у художньому світі творів поета. М. Коцюбинська доводить, що для Т. Шевченка прекрасне, естетичне в літературі (як і в інших галузях мистецтва) має ґрунтуватися на природному. «Це може бути і гарний пейзаж, і гарна людина, зрештою гарне, тобто відповідне природі, творіння рук людських» [5, с. 63]. Науковець уважає, що поет, відображаючи природу й точно передаючи її засобами мистецтва, осягає її внутрішній зміст, красу, а така співвіднесеність з естетичним ідеалом художника надає мистецьким творам вагомої сили впливу.

Ще однією питомою рисою творчості Т. Шевченка та його естетики, за зауваженнями дослідниці, є так званий концепт простоти. Літературознавці здебільшого не приділяли належної уваги аналізу концепту простоти в Т. Шевченка: у кращому разі констатували його наявність. Натомість М. Коцюбинська акцентує особливу увагу на естетиці простого слова як основному естетичному принципіві поета.

Простота у творах Т. Шевченка насамперед постає у двох сенсах: як естетична позиція митця та як ефективний прийом впливу на аудиторію. Простота як естетичний принцип пов'язана в Т. Шевченка з колосальною єдністю особи (про яку вже йшлося) і зумовлюється його загостреною чутливістю до всього справжнього й відразу до «псевдо». Апеляція до простоти виступає в Кобзаря також могутнім засобом емоційного впливу на читача. Як слушно зауважує авторка, «Шевченко не мислить собі поета без прямої адресованості до читача. Шевченкова українська муза виходить як повноправна мистецька цінність на широку культурну арену; виходить як муза демократична, тисячами ниток пов'язана з життям народу» [5, с. 64].

Тож із повним правом М. Коцюбинська стверджує, що саме естетика простого слова є чи не найважливішим постулатом Шевченкової естетики, який ознаменував якісно новий підхід до художнього освоєння стихії народнопоетичного мислення.

Надзвичайно цінним в «Етюдах» М. Коцюбинської є наукове осмислення елементів народнопісенної поезики в ліриці Т. Шевченка.

Спорідненість Т. Шевченка з народною піснею – одна з важливих проблем шевченкознавства, найповніше досліджених, проте далеко не вичерпаних. Відомі різні оцінки, різне трактування ролі, що її відіграла народна пісня у становленні Т. Шевченка як поета. Були спроби ототожнити творчість поета з пісенною традицією, а його самого – із народним співцем-кобзарем. Проте завжди переважало намагання накреслити якісь демаркаційні лінії між цими видатними художніми явищами, виявити принципову відмінність між ними при внутрішній спорідненості. У міру того, як поглиблювалося розуміння народності Т. Шевченка, чіткіше вимальовувалась і картина його художніх взаємин із народною піснею. Уже М. Костомаров висловив деякі принципові положення щодо індивідуального освоєння поетом фольклорних мотивів та засобів: «Шевченко не тільки напівнародний мало-российской поезией, но совершенно овладел ею, подчинил ее себе и дает ей изящную образованную форму» [4, с. 177]. У цьому ж напрямі розвивається й думка Ф. Колесси на ґрунті аналізу численних паралелей між творчістю Т. Шевченка та народною піснею. Блискучі спостереження над трансформацією народнопісенної образності в поезії митця знаходимо в М. Максимовича, О. Бодяньського, І. Срезневського, П. Куліша, І. Франка, М. Рильського. Досить повно й ґрунтовно вивчено фольклорні джерела творчості Т. Шевченка і в пізніших дослідженнях Ю. Івакіна, Г. Сидоренко, Б. Навроцького, П. Одарченко, Є. Шабліовського та ін.

Важливою віхою в науковому осмисленні художньої рецепції елементів народнопісенної поезики в ліриці поета стали дослідження М. Коцюбинської, яка здійснила ретельний аналіз Шевченківського тексту в означеному ракурсі.

Осмислюючи неповторність Шевченкової поезики, М. Коцюбинська вказує на особливе художнє освоєння ним фольклорної традиції, далеке від сліпого копіювання фольклорних образів. «Шевченко поклав початок тому синтетичному мистецькому переосмисленню фольклору, яке почалося в поезії з кінцем XIX – початком XX ст. і триває понині. Фольклороподібність поступово відступає на другий план. На перший план висувуються внутрішні потужності фольклорної образності», – доводить М. Коцюбинська [6, с. 61].

Фольклорно-літературні взаємини у творчості Т. Шевченка вчена дослідила за такими напрямками:

1. З'ясування ідейно-естетичних факторів, що визначили орієнтацію поета на фольклор.
2. Установлення способів освоєння поетом фольклору.

Пропонуємо ознайомитися з літературно-критичною позицією М. Коцюбинської щодо наукового потракування Шевченкового фольклоризму відповідно до виокремлених напрямів.

Аналізуючи питання художньої трансформації фольклору в поетичній системі Т. Шевченка, М. Коцюбинська фольклоризм творчості поета в жодному разі не зводить до суми певних суто фольклорних елементів, що призводить до ігнорування його світоглядного аспекту, того факту, що їх освоєння було не просто загальною, а мистецькою традицією, яка виражає органічну єдність письменника з народом. Учена зазначає, що фольклоризм Т. Шевченка не був лише справою індивідуальних смаків поета. Він відповідав основним художнім змаганням доби. «Як і кожен великий поет, він природно увійшов у коло поетичного мислення своєї доби. Адже письменник зростає в літературній атмосфері своєї доби і неминуче оволодіває її художньою мовою» [7, с. 68].

Тому не підлягає сумніву той факт, що важливим чинником у культивуванні поетом народної пісні стало те літературне оточення, серед якого він дістав своє перше літературне виховання як поет, і що саме доба романтизму безпосередньо попередила й підготувала виступ Т. Шевченка, який усвідомлює для себе високу вартість українських народних пісень та дум, їхнє неоціненне значення для українського літературного відродження.

Безперечно, романтичні ідеї якимось чином підказали Т. Шевченкові свідомий творчий підхід до фольклору. Загальноновизнано, що рання творчість поета найбільш фольклоризована. Тому небезпідставно дослідниця висуває гіпотезу про так зване романтичне препарування народної пісні, або романтизацію фольклорних мотивів у поезії. «“Фольклорне” і “романтичне” – ці начала у творчості Т. Шевченка іноді зливалися, іноді доповнювали одне друге – тобто активно взаємодіяли» [7, с. 69].

Детально обґрунтувала М. Коцюбинська лінію творчої еволюції в ставленні Т. Шевченка до фольклору, виокремивши дві тенденції. З одного боку, дедалі глибше засвоєння фольклорних принципів виразності, гостроіндивідуальне переосмислення, розвиток фольклорного способу мислення. Із другого – певне відокремлення двох стилістичних стихій: фольклорної та індивідуально-ліричної. Адже відомо, що з часом у Т. Шевченка зникає романтична універсалізація фольклорних засобів вираження, формується свідомий погляд мовби «збоку» на фольклор як на специфічне мистецьке явище. Показовими щодо виявлення цього мистецького принципу М. Коцюбинська вважає поезії «Чернець», «Іржавець», у яких, на думку дослідниці, відчутна різниця рефлексивної інтонації, авторської ліричної оповіді та стилізації народнопісенних образних форм, фольклорної умовності.

Проте загалом Шевченкова поезія дуже близька до фольклорного стилю, вона, як зазначає М. Коцюбинська, «пересипана фольклорними елементами», але це не означає, що в ній як цілісності домінує фольклорний стиль. За слушною заувагою вченої, у ній варто розрізняти «“ліричний вірш як безпосереднє вираження” і вірші, в яких думки й переживання опосередковуються фольклорними формами» [5, с. 71]. Цей тип ліричних віршів переважав у ранній поезії Т. Шевченка, але не зникає він і на наступних етапах його творчості, при цьому йде на спад у період «трьох літ» і знову активізується в роки заслання, коли поряд із такими шедеврами лірики, як «Якби зустрілися ми знову...», «В неволі, в самоті немає...» чи «І небо невмите, і заспані хвилі...» знаходимо й такі поезії в народнопісенному стилі, як «Навгороді коло броду...», «Якби мені черевики...» та ін. Але і в них, за твердженням І. Франка, «не знайдемо ні сліду тієї примітивної позаособовості, якою відзначаються справжні народні пісні» [8, с. 102].

Небезпідставно М. Коцюбинська наголошує на тому, що в процесі еволюції стилю Т. Шевченка відбувається виокремлення двох стильових первнів – фольклорного й індивідуальноліричного, у якому фольклорний первень трансформується, не втрачаючи, однак, зв'язку з народнопісенним генетичним кодом.

Загалом фольклор як структуротворний елемент стилю Т. Шевченка має широкий діапазон вияву. Така діалектична взаємодія двох начал, як зазначає авторка, виявляється в різних типах відносин поета з фольклором на жанрово-стильовому рівні. Для успішного аналізу своєрідності художніх взаємин поета з фольклором учена пропонує класифікувати основні способи освоєння ним фольклору за традиційним у літературознавстві принципом «ідентифікації» в літературному творі уснопоетичних за походженням елементів.

Класифікація літературно-фольклорних взаємин у творчості Т. Шевченка, що її запропонувала дослідниця, охоплює:

- 1) імпровізацію в народному дусі;
- 2) фольклорну стилізацію;

3) цитування пісенної фрази;

4) використання пісенного мотиву як зерна задуму.

Дослідниця Шевченкової поезики звернула увагу й на таку характерну її рису, як настійна повторюваність образів, мотивів, словесних формул, що, на переконання вченої, значною мірою визначили естетичні переконання митця та своєрідність його поезики загалом. Цій літературознавчій проблемі присвячено III розділ етюдів «Кругообіг образів».

«Поезії Шевченка характерна повторюваність, своєрідна одноманітність образів. Причому це не є свідченням якоїсь обмеженості, невправності, що її поет “переростає”, “переборює” тощо. Це питома якість його поезії», – наголошує М. Коцюбинська [5, с. 149]. Справді, окремі слова та поетичні звороти повторюються в Т. Шевченка навіть у межах одного й того ж твору. Відбувається це здебільшого настільки природно, що читач може помітити повтор лише під час спеціального аналізу. Дослідниця з цього приводу наводить слушний приклад, коли в одному невеличкому вірші Шевченка «Чи не покинуть нам, небого» епітет «безвічний» повторюється двічі з різними об'єктами (зорі «безвічній» і слава «безвічна»). На переконання дослідниці, у цьому випадку таке переосмислення не вадить художній вартісності твору, а навпаки, сприймається як провідна настроєва тема.

Досліджуючи причини й характер повторень в етюді «Кругообіг образів», М. Коцюбинська робить висновок про їх залежність від жанру та певного етапу творчої еволюції поета. Так, у ранній творчості Т. Шевченка закономірне використання народнопісенних і традиційно-романтичних постійних формул, основним джерелом для яких стають романтизовані народнопісенні елементи: окремі образи (сирота, недоля, чужина), фразеологізми («хмару нагрієм», «люльки закурили»), пісенні зачини та система постійних епітетів і порівнянь. Проте тенденція до упостійнення образного матеріалу аж ніяк не обмежується раннім періодом. Як удало зауважила дослідниця, під впливом індивідуального осмислення, емоційного забарвлення, одухотворення подальше включення у створену Т. Шевченком мережу образних зв'язків сталих образних понять і формул сприймається не як художні «заготовки», а як поетичний здобуток поетом. Саме тому «між такими заготовками і власними утвореннями Шевченка стирається принципова різниця, вони взаємодіють, вони підвладні одним законам, вони здійснюють той постійний кругообіг образів, що неповторно забарвлює поетичний світ Т. Шевченка і виявляється на різних рівнях: від епітета до задуму цілого твору» [5, с. 51].

Дослідниця, справедливо зазначає, що повторюваність більшості образів у поезії Шевченка не тільки усвідомлював, а й запрограмував та розвивав упродовж усього творчого життя.

Подібне зауважили в поезії Т. Шевченка й інші дослідники поетичного тексту митця. Так, наприклад, ще С. Балеї у студії «З психології творчості Шевченка» зафіксував таку психологічну особливість Шевченка-митця, як потреба безнастанно повертатися до одного й того ж мотиву, «щоб дати вихід болючій думці, яка переслідує його» [1, с. 30].

Спостерігаючи, у якому напрямі здійснюють пошуки подальші дослідники Шевченкових образів, принагідно варто згадати літературно-критичні міркування з цього приводу О. Забужко, яка також звертала увагу на таку рису естетичної доктрини Т. Шевченка, як повторюваність образів та мотивів. Дослідниця, послуговуючись терміном М. Коцюбинської «кругообіг образів», означає суто міфологічну природу його мислення, адже «тіло» міфу власне й конструється, нарощується, коло за колом, з інваріантних словесних і смислових структур, і те, що за законами індивідуальної художньої творчості може бути розцінене як бідність зображувально-виражальних засобів, для міфу, котрий артикулює мовою символів насамперед архетипи колективного несвідомого, є єдино адекватним способом словесної «розмітки світу» [3, с. 139].

Ще один важливий аспект монографії М. Коцюбинської – етюд «Мистецтво простоти», що стимулює до певного переосмислення спадщини Т. Шевченка загалом. Своє завдання дослідниця вбачала в тому, щоб відкрити ті духовно-естетичні та соціально-психологічні риси, що об'єднують різних за віком, літературним досвідом і стилем поетів, надиханих музою митця. Ідеться про особу Т. Шевченка – одну з найлегендарніших в історії світової поезії, яка володіє величезним енергетичним зарядом, що живить цілі творчі покоління. Учена поступово й аргументовано переконує читача, що не лише суспільні, а й художні ідеї Т. Шевченка звучатимуть актуально ще не для одного покоління.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, у своєму підсумковому дослідженні «Етюди про поезику Шевченка» М. Коцюбинська яскраво демонструє майстерне володіння складним дослідницьким інструментарієм, необхідним для якісного осмислення поетичного світу Т. Шевченка. Осягаючи основні ідеї та образи естетичного світогляду поета в їх багатогранності, еволюції й

динаміці, літературознавець, на наш погляд, відкриває естетичне підґрунтя творчої спадщини великого Кобзаря та переконливо доводить, що при певному зв'язку з традиційною, фольклорною й літературною формою в нього відзначається особливий тип художнього пізнання, що не повторений ніким і не повторює нікого у всій історії світової літератури.

Джерела та література

1. Бaley С. З психології творчості Шевченка / Степан Бaley. – Львів : Шляхи, 1916. – 91 с.
2. Грушевський М. Історія української літератури : в 6 т., 9 кн. – Т. 1 / М. Грушевський ; упоряд. В. В. Яременко – К. : Либідь, 1993. – 264 с.
3. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філософського аналізу / О. Забужко. – К. : Абрис, 1997. – 144 с.
4. Костомаров Н. Обзор сочинений, писанных на малороссийском языке / Н. Костомаров // Молодик на 1844 г. – Харьков : [б. и], 1843. – С. 177.
5. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка : літ.-крит. нарис / М. Х. Коцюбинська. – К. : Рад. письменник, 1990. – 272 с.
6. Коцюбинська М. Мої обрії : у 2 т. / М. Коцюбинська. – К. : Дух і літера ; Харк. правозахис. група, 2004.
7. Коцюбинська М. Народнописенне коріння поетики Шевченка / М. Коцюбинська // Етюди про поетику Шевченка : літ.-крит. нарис. – К. : Рад. письменник, 1990. – С. 70.
8. Франко І. Шевченко і його «Заповіт» / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50 т. – Т. 34. – К. : Наук. думка, 1981. – С. 388–388.

Коруняк Юлія. Етюди о Шевченко – апогей літературно-критической шевченкианы Михайлины Коцюбинской. В статье проанализированы основные положения монографии выдающегося литературного критика, литературоведа М. Коцюбинской «Этюды о поэтике Шевченко», определяется ее место в контексте литературно-критического наследия ученой. Прослеживается своеобразие научно-критической рецепции феномена поэтического слова Т. Шевченко. Сквозь призму литературно-критических взглядов ученой исследуются фольклорно-литературные отношения в творчестве Т. Шевченко: осмысливается обусловленность поэтики Т. Шевченко фольклорным компонентом; развивается тезис о взаимосвязи народной песни и лирики художника и творческого переосмысления им фольклорных мотивов, сюжетов, средств; определяются способы освоения поэтом фольклора.

Ключевые слова: Т. Шевченко, литературно-критическая рецепция, научная интерпретация, фольклор, народная песня.

Koruniak Yulia. Studies About Shevchenko is the Apogee of Literary-critical Shevchenkiana of Mykhailyna Kotsyubynska. The article analyzes the main provisions of the monograph of the outstanding literary critic M. Kotsyubynska «Studies on Shevchenko's poetics». It is determined its place in the context of literary-critical scientific heritage of the scientist. It is also traced the peculiarity of scientific and critical reception of the phenomenon of Shevchenko's poetic heritage by M. Kotsyubynska. Through the prism of literary and critical views of scientist the article studies folklore and literary relations in the works of Taras Shevchenko: it is interpreted conditioning of Shevchenko's poetics by folk component; it is developing a thesis on the relationship of folk songs and lyrics of the artist and his creative rethinking of folk motifs, themes, tools; it is determined the means of folk mastering by poet.

Key words: T. Shevchenko, literary-critical reception, scientific interpretation, folklore, folk song.

Стаття надійшла до редколегії
24.09.2015 р.

УДК 821. 161. 2-3 Хвильовий : 159. 964. 2

Марина Куценко

«Те, що не припиняє не писатися»: лаканівська призматика еротики в текстах Миколи Хвильового

У статті вміщено інтерпретацію еротичного дискурсу Миколи Хвильового в аспекті структурного психоаналізу. Утверджується думка, що, попри насиченість творчості письменника еротичними елементами, інтимні стосунки чоловіка й жінки в ній постають невдалими, неможливими, відсутніми, що зумовлюється